

Хуан Согьон

ПО ЗАЛЕЗ СЛЪНЦЕ

София, 2025

ТАЗИ КНИГА СЕ ИЗДАВА С ЛЮБЕЗНОТО СЪДЕЙСТВИЕ
НА ИНСТИТУТА ЗА ПРЕВОДНА ДЕЙНОСТ В КОРЕЯ

THIS BOOK IS PUBLISHED WITH THE SUPPORT OF THE
LITERATURE TRANSLATION INSTITUTE OF KOREA (LTI KOREA)

Преводът е направен по изданието:

해질 무렵

황석영

Copyright © Hwang Sok-yong, 2015

All rights reserved.

© Paik Dahuim, снимка на автора на корицата

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Ирина Сотирова, превод, 2025

ISBN 978-619-01-1663-9

ХУАН СОГЬОН

По залез слънце

Превод от корейски
Ирина Сотирова

Съдържание

По залез слънце.....	7
Бележка на автора	171

Лекцията свърши.
 Проекторът изключи и картината на екрана изчезна. Аз изпих половината вода, оставена за мен на катедрата, и слязох при публика, която вече беше станала от местата си и се беше разшумяла. Заглавието на лекцията беше „Развитието на старите градски центрове и жилищният дизайн“. Бяха се събрали много хора, най-вероятно заради актуалността на темата. Шефът на Общинската комисия по градско планиране ме заведе в лобито пред залата. Тълпата се беше насочила към изхода, а една млада жена си прокара път между хората и се приближи към мен.

– Господине, може ли за момент?

Беше без грим, с къса коса, облечена семпло – с дънки и тениска. Аз спрях и я погледнах.

– Имам нещо за вас – добави тя.

Погледнах я с недоумение, а тя ми подаде някаква бележка. С големи букви беше написано име и с малък шрифт цифри, явно телефонен номер.

– Какво е това? – попитах аз, взимайки листчето, а тя, отдалечавайки се, отвърна колебливо:

– Каза, че се познавате от едно време... и помоли на всяка цена да се обадите.

Преди да успее да кажа каквото и да било, младата жена изчезна между хората.

* * *

Причината да отида в Йонсан беше съобщение от съпругата на Юн Пьонгу – мой приятел от детинство. В Йонсан, моя роден град, бяхме съученици и живеехме врата до врата. Хората в града обикновено държаха магазинчета на новата главна улица или пък работеха в училището, кметството или общината, а тези, които живееха в спретнати къщи в традиционен стил с големи дворове, притежаваха земя в околността. Моят баща издържаше семейството ни със скромната си заплата на чиновник в градската управа.

Войната беше преминала и през Йонсан, но понеже градът се намирал в предмостията на река Нактон-ган, се беше запазил почти без щети. От майка ми знаех, че баща ми е получил службата в градската управа заради заслугите си в някаква планинска битка, а и понеже още преди това, по време на японската окупация, бил работил в областната служба. На фона на селянчетата в околността баща ми беше ходил на училище и можеше да чете и да пише на японски и на китайски. На бюрото му винаги имаше наредени стари книги с пожълтели ъгли като „Шестте закона“ и „Наука за администрацията“*.

* „Шестте закона“ (六法全書) и „Наука за администрацията“ (行政學) са класически текстове, основа на правната и чиновническата система в Източна Азия. – Б.пр. [Всички бележки под линия, освен изрично упоменатите, са на преводача.]

Най-вероятно благодарение на това по-късно е успял да напусне селото и да замине за града, където е започнал работа в кантора. Бяхме бедни, но все пак държавната заплата на баща ми идваше всеки месец, а от земята на майка ми всяка година получавахме дял от реколтата. Когато майка ми се омъжила, получила от баща си една неголяма оризова нива.

Къщата, в която живеехме, се намиреше в покрайнините на града, на хълм в подножието на планината. Имаше три стаи, разположени по дължина една до друга, и общо помещение в средата. Къщата на Пьонгу се намиреше непосредствено над нашата и ни делеше само една каменна ограда. Беше буквално колиба, с две стаи и кухня, със стени от кал и сламен покрив, който по-късно беше сменен с ламаринен. Въпреки че Пьонгу беше мой приятел от детинство, всъщност не го познавах добре. След като завърших основно училище, семейството ми напусна Йонсан и се преместихме в Сеул. Срегнахме се отново след много години, когато вече бяхме на по 40. Беше в някакво кафене на хотел в центъра на Сеул.

– Сещаш ли се кой съм? – попита той с акцент от Кьонсан-до, а аз не се сетих кой е. Беше облечен в тъмносин костюм с изкарана отгоре яка на ризата, в стила на висшите държавни служители от онова време. Щом произнесе Юн Пьонгу и Йонсан, като с магическа пръчка на мига от устата ми излезе неговият прякор:

– Печен картоф! Ти не си ли Печен картоф?

Дори от една плът и кръв да сте, ако не сте се виждали повече от двайсет години, нямате какво да си кажете. Споделете няколко приказки за семействата, за това кой как я

кара, пиете по едно кафе, разменяте си визитки или контакти, смътно се уговаряте някой ден да се видите на по пиетие и се разделяте. И след това може никога повече да не се срещнете, или пък да се чуете веднъж-два пъти, а ако все пак се видите на по пиетие, да е толкова скучно, че да бързате да си тръгнете. Всеки си има собствени интереси, предопределени от личната му житейска ситуация, и ако тези интереси не се застъпват, дори и роднини да сте, ще се виждате само по помени.

Двамата с Пьонгу се сближихме отново, понеже аз работех в архитектурното бюро „Хьонсан“, а той тъкмо беше поел „Йоннам“ – средноголяма строителна компания. В момента, в който от устата ми излезе прякорът му „Печен картоф“, очите му се насълзиха, хвана ме за ръцете и с треперещ глас ме попита как така помня.

В левия край на нашия двор, при каменната ограда, която делеше нашите две къщи, растеше красиво дърво зелкова и всяка сутрин той протягаше глава през зида и се провикваше да тръгваме за училище. Къщата на Пьонгу беше последната в махалата и от нея започваше общинска земя с млада борова гора, пълзяща нагоре по склона. След края на войната арендаторите от околността завзеха земеделската земя, която им беше дадена, сформираха общност, иззидаха стени от кал и камъни и си построиха колиби. Така се заселиха десетина семейства. Те вършиха нискоквалифицирана работа към общината или на друго място в града. Сред тях имаше също зидари и дървари или работници, които срещу някакъв дял от реколтата помагаша при събирането ѝ. Аз съм роден в една от тези къщи, а Пьонгу, доколкото

си спомням, се премести при нас, когато бях в трети клас. Веднага щом се нанесох, той дойде да се запознае с мен и още същия ден прекарахме цял следобед в игри в планината. Майка му беше мила жена и помня как ни носеше цяла купа с картофи, които получавахе от дома, в който работеше. Пьонгу често си носеше за обяд по два-три увити картофа. Баща му не се знаеше къде ходи, но не се вясваше често, а когато се прибираще, крещеше пиан и понякога биеше жена си. Уж работел в съседния град като началник на някакъв строеж.

Винаги ще помня една случка с Пьонгу. Веднъж се качихме в планината зад къщите и запалихме огън, за да си изпечем картофи, но направихме пожар. Бяхме се вторачили в беленето на горещите картофи и не сме забелязали, че искра е хвъркнала в сухата трева и я е подпалила. Двамата в паника започнахме да тъпчем огъня с крака и да го гасим с якетата си, но пламъците се разстилах в четирите посоки. През глава се затичахме надолу, викайки „пожар, пожар“ и десетки възрастни изскочиха от къщите. Всички се втурнаха към планината и с много усилия чак по тъмно успяха да изгасят огъня.

През цялото време, докато траеше суматохата, ние с Пьонгу се криехме в залата за събрания пред общината. По японско време на това място е имало шинтоистки храм*, но след това е била построена тази зала, която се използваше за лекции или за тренировки по таекуондо. Двамата сме за-

* Шинто – традиционна японска религия, налагана на корейците по време на японското колониално управление (1910–1945).

спали в тъмното помещение, облежнати един на друг, а родителите ни, заедно със съседите, са обикаляли планината цяла нощ да ни търсят. Разбрахме как сме се прочули чак на следващата сутрин, когато отидохме на училище. Наказаха ни да стоим пред учителския кабинет с табела „НЕ ПАЛИ ОГЪН“. Тогава на Пьонгу му лепнаха прякора Печен картоф, но не помня кой точно го измисли. Пьонгу беше с набито тяло, кръгло черно лице с хитро блестящи очи и този прякор много му отиваше.

Беше чиста случайност, че аз влязох да уча архитектура, което после стана моя професия, а Пьонгу беше станал управител на строителна компания. Това, че по-късно двамата си паснахме така добре, беше, понеже имахме нужда един от друг. Когато след много години се срещнахме в един японски ресторант, Пьонгу ми разказа надълго и нашироко какво се е случило с него, след като нашето семейство напусна Йонсан. Всеки човек си мисли, че неговото минало е низ от трудности, облени в кървави сълзи, но това не бива да е повод за самосъжаление. Безсмислено е да се говори за тези неща, също колкото е безсмислено на младежите да им натякваме как не са виждали глад и не знаят как дете, което няма обяд, се засища с вода от училищната чешма.

Пьонгу имал много лоши оценки, а родителите му трудно плащали месечната такса, така че той напуснал училище още в пети клас. Шлял се известно време, после разнасял вестници, въртял някаква търговия на автогарата и още съвсем млад станал шофьор на камион. Баща му заминал за големия град и не се върнал повече, милата му майка работела

в ресторант в града, а сестра му напуснала къщата и отишла да се обучава в салон за красота. И двамата с Пьонгу към средата на 70-те постъпихме в казарма. Аз служих като студент, така че е било малко след него. Пьонгу го разпределили в Строителни войски и бил обучен в тежкото оборудване, което се оказало повратен момент в неговия живот. Веднага щом се уволнил, със сертификата за завършено обучение започнал работа в механизацията на селското стопанство, която тъкмо тогава набирала сила.

Първата му работа била да наеме багер и да се включи в усилията за подобряване на земеделската земя. Това се случило по времето на движението „Ново село“*, когато малките парчета земя, изоставени от арендаторите и от неуспели дребни земевладелци, минали в ръцете на средноголеми собственици. Нивите трябвало да се преразпределят и да се прокарат нови вади. Тази задача се вършела от водачите на местните кооперативи, съвместно с общините, а Пьонгу се впуснал в работата като техен пръв помощник. В първите години той се сдобил с още няколко тежки машини, а след това му била възложена работа по междуградските пътища. Той напуснал града и минал на областно ниво. Кръгът му от познати се разширил до депутати, съдии и прокурори. Имал няколко визитни картички, всичките отрупани с много длъжности. Преди всичко бил изпълнителен директор на строителна компания, но също и консултант на някоя си партия, член на Комитета по ориентиране на младежта,

* Движение за развитие на селските райони на Република Корея, иницирано през 70-те на XX век от президента Пак Чунхи.

председател на Стипендиантския комитет, член на Младежката търговска камара, член на „Ротари клуб“, на „Лайънс клуб“ и т.н. Когато се срещнахме, той беше поел фалирала строителна компания и строеше жилищни блокове в големите градове. Веднага започнахме да се търсим по какви ли не поводи и дори работихме заедно няколко пъти.

Съобщението от съпругата му гласеше: „Той е в безсъзнание. Говореше непрекъснато за вас, преди да се разболе. Моля, елате да го видите.“

Какво ме накара да се върна в Йонсан въпреки огромното ми нежелание? Може би бяха думите, които Ким Кийон отпрати към мен преди няколко дена: „Пространство, време и човек, така ли? В нашата архитектура присъства ли човекът? Ако присъства, щяхте да се разкайвате за стореното в тоя живот. Всички вие от „Хьонсан“ трябва да осъзнаете какво вършите!“

Ким беше няколко випуска преди мен в университета. Аз се усмихнах мило и избегнах спора не просто защото той беше в терминална фаза на рак, а защото го харесвах. Харесвах – без да влагам ирония – неговата наивна честност и несподелената му любов към света и хората. Околните приемаха, че той е идеалист поради липсата на качества, но аз смятах, че именно това е неговото качество. Изпитвах великодушие към него, може би понеже аз самият бях взел решение да не изпращам несподелена любов към света. Бях стигнал до заключението, че на хората и на света не може да се вярва. В някакъв момент амбицията на хората ги принуждава да отсеят само някои ценности, а останалите или да ги захвърлят, или да ги преиначат, както им е удобно. Но дори

малкото ценности, които са си оставили, са ги забутали като стара ненужна вещ на тавана на спомените. От какво са построени сградите? В крайна сметка парите и властта решават. Само решенията, взети от парите и властта, се визуализират и се запечатват в спомените.

* * *

Йонсан беше веднага зад билото. В спомените ми изплува нощта, в която със семейството ми напуснахме това място. До шофьора в кабината седнаха майка ми и баща ми, а аз и брат ми се возихме клекнали в каросерията между багажите. Камionenът се клатеше по черния път и при всяко друсане един леген, пълен с всякаква посуда, подскачаше и издаваше проглушаващ шум. Както се очакваше, половината от порцелановите чинии се счупиха. Спряхме да се разтърпим и да хапнем чак призори, когато стигнахме до главния път, който води до Сеул. Преди да тръгнем, не успяхме да вечеряме и затова изсърбахме лакомо врялата супа. Майка ми каза нещо за изпаднали хора, бягащи нощем... и избухна в плач.

Преди петнайсет години се върнах в Йонсан. Тогава Пьонгу търсеше да купи къща в града и прескачаше често до там. Каза с много сериозен тон, че човек не трябва да се откъсва от корените си, на което аз отговорих нелепо с изкуствен смях. Накрая купи цял хълм с борова гора, гледащ към язовира, като разруши старата къща на семейство Чо – едни от големите земевладелци в района. В онзи период вече не беше останало нищо от едновременното градче. Казват, че провинцията се променя много по-бавно от големия град, но за хората, които са я напуснали, тран-

сформацията се усеща като филм на забързан каданс. Ако по някакво стечение на обстоятелствата човек се отбие веднъж или два пъти, десет години ще му се сторят като вчера. Само дето познатите физиономии вече ги няма, а сгради, подобни на сеулските, са изникнали от двете страни на главната улица. Всичко е минало така неусетно, като сменящи се пейзажи през прозореца на бързо движеща се кола.

В момента, в който съпругата на Пьонгу ме видя, започна да бърше сълзите си с носна кърпичка. По принцип беше начална учителка, но се беше омъжила за Пьонгу тъкмо когато бизнесът му потръгваше в началото на 80-те. Спомням си, че дори сватбата му беше съвсем практична, без никаква показност. Тя излезе от болничната стая и когато застана лице в лице с мен, промърмори:

– Казах му да не се замесва в политиката.

Операцията беше свършила, но Пьонгу беше в кома. Сигурно така е по-добре. Оставаше му седмица до явяването му в прокуратурата. Свързаните лица без съмнение са си отдъхнали, като са научили новината. Поседях известно време до главата на Пьонгу. Той лежеше като умрял, обграден с всякаква медицинска апаратура. Половината му лице беше покрита от кислородна маска. Жена му ми каза, че големият им син е искал да го преместят в околната болница, но са се притеснявали нещо да не се случи по пътя и затова са го настанили тук. Вечеряхме заедно и аз попитах сина защо са ме повикали. Той ми отговори чистосърдечно, че Пьонгу от известно време е искал да построи мемориална сграда на мястото, където е израснал.